

Social-, Bolig- og Ældreministeriet

alek@sm.dk
cc: p-handicap@sm.dk

20. juni 2024 • dbe

Høring over udkast til bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter lov om social service

Ældre Sagen takker for muligheden for at afgive høringssvar i ovenstående høring.

Magtanvendelser, hvor den ældre modsætter sig, bør registreres som hidtil

Ældre Sagen anerkender vigtigheden af et fokus på at begrænse unødvendig dokumentation og dermed frigive hænder i ældreplejen. Efter vores opfattelse er det imidlertid helt afgørende for den enkelte ældres retssikkerhed, at alle magtanvendelser, hvor den ældre viser tegn på at modsætte sig, registreres og dokumenteres som hidtil. Vi mener derfor fortsat, at lempelsen af reglerne om registrering og indberetning udgør en alvorlig forringelse af både retssikkerhed og retsbeskyttelse af personer med alvorlig funktionsnedsættelse med behov for hjælp. Vi henviser til Ældre Sagens høringssvar vedr. ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten af 21. marts 2024.

Vi skal i denne forbindelse igen henlede opmærksomheden på, at der formentlig er et mørketal mht. magtanvendelser, som aldrig bliver registreret og indberettet. Mørketal kan skyldes mangelfuld viden blandt personalet. I praksis ser vi ofte en direkte tilsidesættelse af magtanvendelsesreglerne, hvor plejehjem uden konkret afgørelse har indført "kreative" løsninger med døråbnere. Det betyder, at nogle plejehjem i praksis konstant er aflåst for hovedparten af beboerne med den indskrænkning af privatlivet, som aflåsningen medfører for den enkelte beboer.

Det skal tydeliggøres, hvad der er særlige døråbnere.

Ældre Sagen mener, at teksten i den foreslåede § 3 skal ændres, så dele af teksten fra den nugældende bekendtgørelses § 3, stk. 2 videreføres.

Af den nugældende magtanvendelsesbekendtgørelses § 3, stk. 2 fremgår dels definitionen af særlige døråbnere, dels forklares anvendelsesområdet for særlige døråbnere. Det bør således fortsat fremgå af den foreslåede magtanvendelsesbekendtgørelse, at særlige døråbnere efter § 125 i lov om social service omfatter dobbelte dørgreb, dobbeltryk for døråbning og lignende. Det bør også fremgå tydeligt, at foranstaltningen ikke må have karakter af en egentlig aflåsningmekanisme, men alene må virke forsinkende i forhold til den pågældendes frie færden, så personalets opmærksomhed henledes på, at den pågældende er ved at gå ud af døren og kan gribe ind med en pædagogisk løsning.

Plejepersonale, som varetager pleje og omsorg for mennesker med svær demens, er uddannet til at varetage plejeopgaver. Personalet kan ikke forventes at have indgående kendskab til magtanvendelsesreglerne. Personalet kan heller ikke forventes at sætte sig ind i lovforarbejder eller andet lovmateriale. Derfor er det helt afgørende, at bekendtgørelsens regler er klare og tydelige, og at det klart fremgår af bekendtgørelsen, hvad der er en særlig døråbner.

Hvordan sikres et retvisende skøn over antal magtanvendelser?

I forbindelse med bestemmelsen i den foreslåede § 14, stk. 4 i bekendtgørelsen mener Ældre Sagen, at det er uklart, hvordan vil man sikre, at personalelederen kan huske detaljerede oplysninger om magtanvendelser, så der kan anlægges et seriøst skøn. Det er således også uklart, hvordan man vil sikre, at skønnet bliver retvisende og afspejler det reelle antal indgreb.

Ældre Sagen skal derfor foreslå, at der både udarbejdes let tilgængeligt vejledningsmateriale og sikres løsninger, der kan medvirke til, at skønnet bliver retvisende og dermed i tilstrækkelig grad sikrer den enkeltes retssikkerhed.

Mangelfulde definitioner kan indebære et retssikkerhedsmæssigt problem

Det fremgår af den foreslåede bekendtgørelses § 18, stk. 4, at hvis en person, overfor hvem der er truffet afgørelse, kraftigt modsætter sig personalets brug af indgreb, skal der straks foretages en registrering og indberetning. Der er uklart, hvordan "kraftigt modsætter sig" defineres. Enten modsætter man sig, og ellers gør man ikke. Hvordan defineres ordet "kraftigt"? Hvordan skal plejepersonalet vide, hvornår der er tale om, at man "kraftigt modsætter sig"?

Efter Ældre Sagens opfattelse er det et retssikkerhedsmæssigt problem, at den enkelte ældre overlades til skiftende personales definition af ordet "kraftigt". Vi mener derfor, at bestemmelsen bør ledsages af en klar definition.

Tidsfrister bør afkortes

Bekendtgørelsens bestemmelser opererer primært med tidsfrister for varigheden af indgreb på 12 måneder. Efter Ældre Sagens opfattelse er 12 måneder meget lang tid. Ikke mindst ældreområdet er præget af skiftende medarbejdere og afløsere. Henover 12 måneder vil der således ofte være behov for flere overleveringer med deraf følgende risiko for, at indgreb overses. Derudover udfordres en varighed på 12 måneder af, at personalet skal have en meget sikker hukommelse om indgreb.

Vi foreslår derfor, at varigheden nedsættes til seks måneder. Dette netop i lyset af, at registrerings- og indberetningspligten lempes. En kortere varighed på seks måneder vil i højere grad sikre den enkeltes retssikkerhed.

Der bør sikres løbende undervisning i magtanvendelsesreglerne

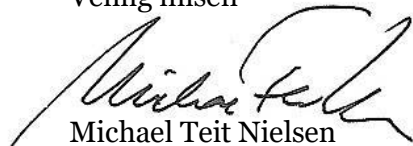
Regler og retsgarantier på papir er aldrig en garanti for hverken retssikkerhed eller retsbeskyttelse i praksis. Derfor mener Ældre Sagen, at det er afgørende, at indgribende regler om magtanvendelse følges op med en grundig og fortløbende oplæring, så det enkelte menneskes rettigheder sikres.

Både sagsbehandlere, ledere, plejepersonale og andre faggrupper skal lære at anvende magtanvendelsesreglerne korrekt. Vi opfordrer derfor til, at der iværksættes undervisning i magtanvendelsesreglerne for både nuværende og kommende ansatte på alle niveauer, så det sikres, at magtanvendelse i praksis ikke går videre end formålet. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at ældreområdet præges af mange ufaglærte, som ikke kan forventes

at have forhåndsviden på området. Derfor er det helt afgørende, at lederne går forrest i at sikre løbende undervisning i reglerne.

Ældre Sagen stiller sig gerne til rådighed for videre dialog om ovenstående.

Venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Michael Teit Nielsen', written in a cursive style.

Michael Teit Nielsen
Vicedirektør